

КУЛЬТУРА 10

Лекція #3:

ВІЗАНТІЙСЬКИЙ

СТИЛЬ

ІКОНИ, ІКОНОСТАСИ

- ❖ Як знаємо, кн. Володимир Великий прийняв християнську віру із Візантії, і візантійський стиль переважає в архітектурі та мистецтві України.
- ❖ Візантійський стиль протягом першого тисячоліття знайшов відповідь на дуже складне питання, а саме «як зобразити Бога і святих які перебувають на небі?»
- ❖ Людське тіло є джерелом гріха й упадку, і в такому разі як маємо малювати святих?

❖ Бог, Ісус Христос, Матір
Божа та святі в такому
разі не можуть бути
зображені реалістично

❖ Тут греки вигадали
правила які
задовольняють не
реалістичному
зображенню святих,
але в той сам час
показуючи нам
людяність і святість
тих осіб.

➤ Божа матір –
Одигітрія, тобто
провідниця

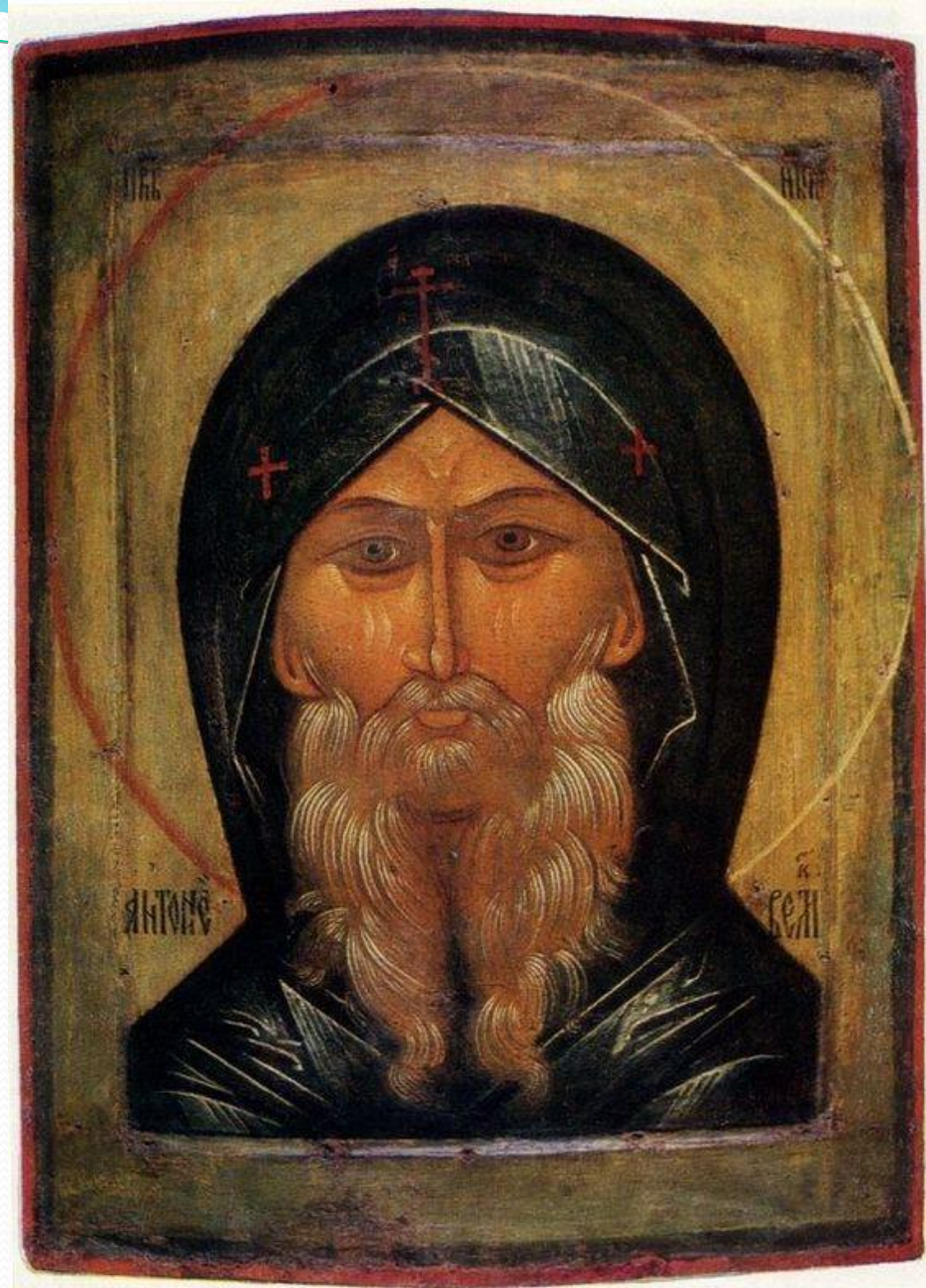

- ❖ Людське тіло в повністю закрите оджею, з рук до ніг.
- ❖ Одинокий оголений, це Ісус на Хресті.
- ❖ Нехтується (scorn for) людська краса.
- ❖ Одежа лежить у складах (folds), що вказує на повноту життя святих на службі Богові.

- ❖ Лице аскетичне (ascetic) спокійне і побожне.
- ❖ Часто обличчя виснажене (exhausted) і подовгасте.
- ❖ Очі великі, бо очі це дзеркало душі – через очі бачимо душу.

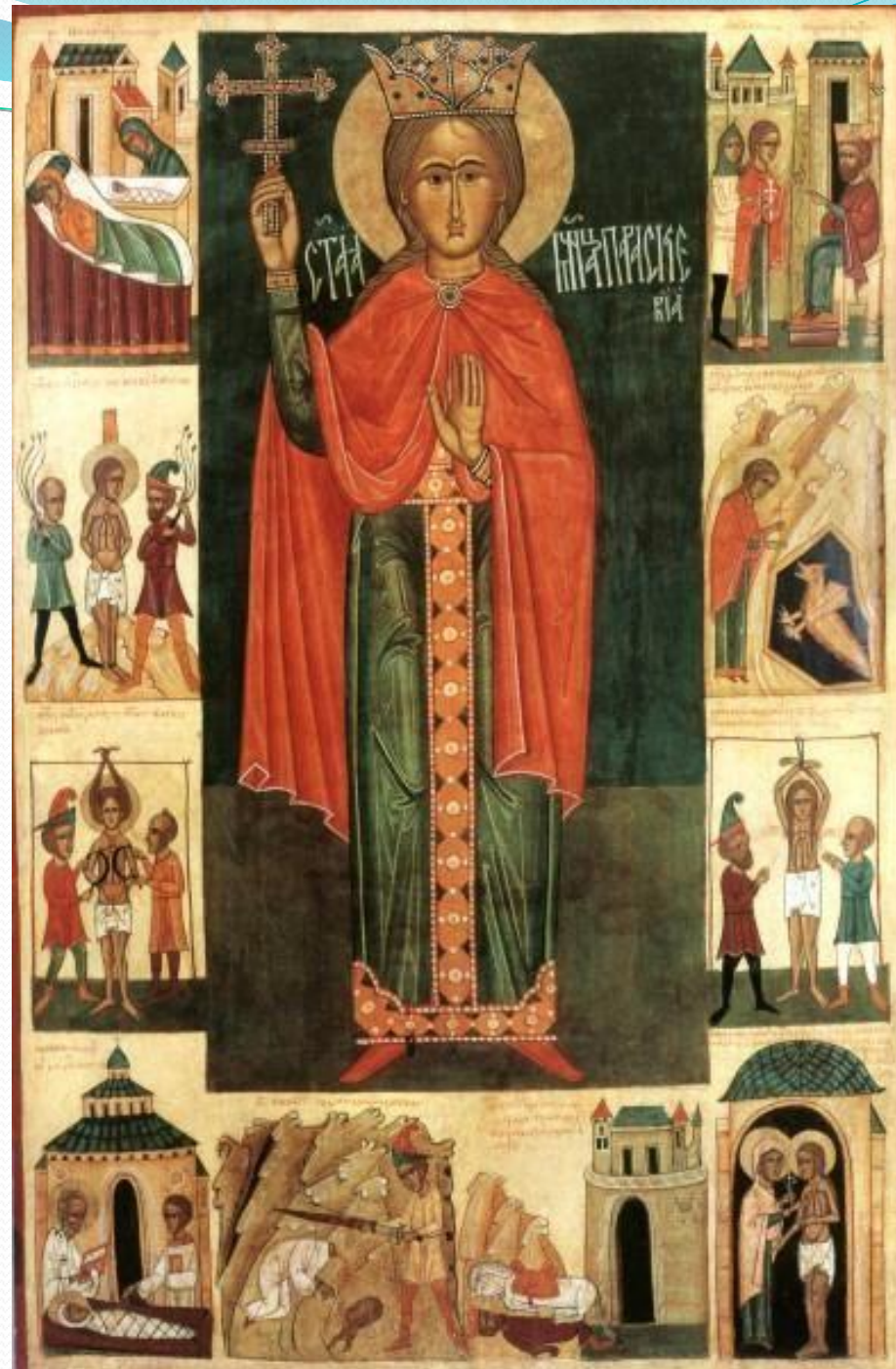
➤ Св. Антоній, 16-те ст.

❖ Уста малі і закриті
– на знак мовчанки
(silence) й покори
(humility) перед
Богом.

❖ Теж означає що
святий уживав уста
тільки на прославу
Бога, а не на
прокльони,
лицемірство,
обмови, чи брехню.

➤ Параскева п'ятниця,
15-те ст.

- ❖ Ніс тонкий (thin) і часто подовгасти́й (elongated), на знак що святий живився запахами і духом Господнім.
- ❖ На обличчю відсутність емоцій.
- ❖ Святі немов дивяться не на нас, але й поза нами.

➤ Священик Єрмил. Фреска. Собор св. Софії 1037-1050 рр..

❖ Тіло, включно з руками і пальцями є подовгасте/витагнене (elongated), худе (thin), як полум'я свічки.

❖ Взагалі тіло здематерялізоване (dematerialized) і одуховлене (spiritualized).

➤ Богородиця Милування.
1500. Львів.

- ❖ Святі стоять штивоно (stiffly), переважно у фронтівій формі
- ❖ Взагалі тіло здематерялізоване (dematerialized) і одуховлене (spiritualized).

➤ Іван Богослов і Петро”
серед. 16 ст..

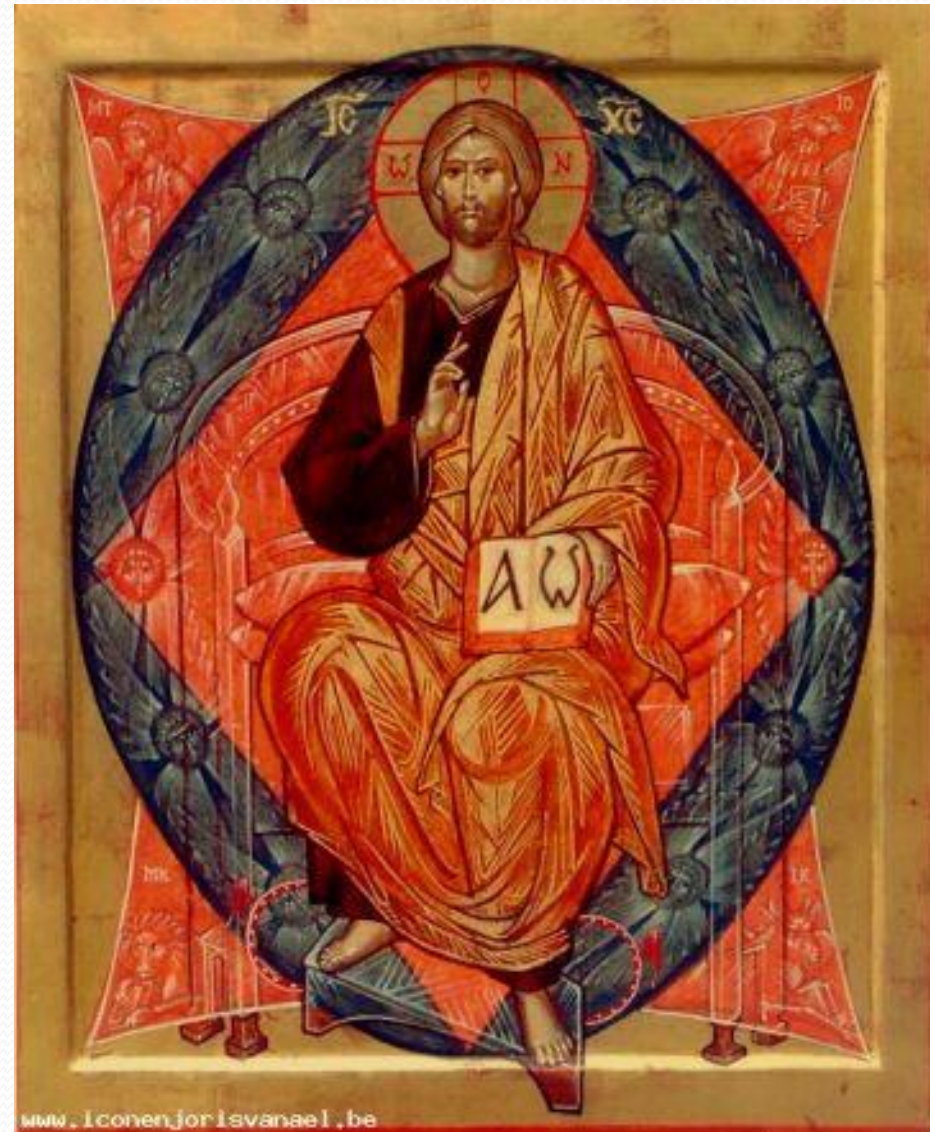

- ❖ Візантійській стилі теж відтворює предмети в не зовсім реалістичному стилі.
- ❖ Переважно, ці предмети приймають роллю символів.
- ❖ Наприклад, зірка на чолі Божої Матері означає Вифлиємську зорю; означає Марії непорочність.

➤ ікона Матері Божої Неустанної Помочі, м. Бровари, 15-те ст.

- ❖ Коло або еліпса означають всесвіт, вічність і досконалість (perfection)
- ❖ Також символізують небесний півкруг (universe), з якого розходяться промені Божої присутності і всмогучості.

- ❖ Рука простягнута до неба, це Боже благословення.
- ❖ Виноград, це віра.
- ❖ Голуби, це мир і молитва.
- ❖ Пава, це християнська громада
- ❖ Гострі схили гір, це надмірна трудність дістатися до неба, і неможливість цього без допомоги Бога.

- ❖ Інші символи, темна печера – це світ де немає Бога, і де знаходяться пропащі душі, змії, сатана.

❖ Символічними теж

є кольори у візантійському стилію.

❖ Золотий колір, це небесне царство, його велич і вічність.

❖ Золоте тло вказує на те, що подія відбувалася позачасово (beyond time).

❖ Також Боже сайво.

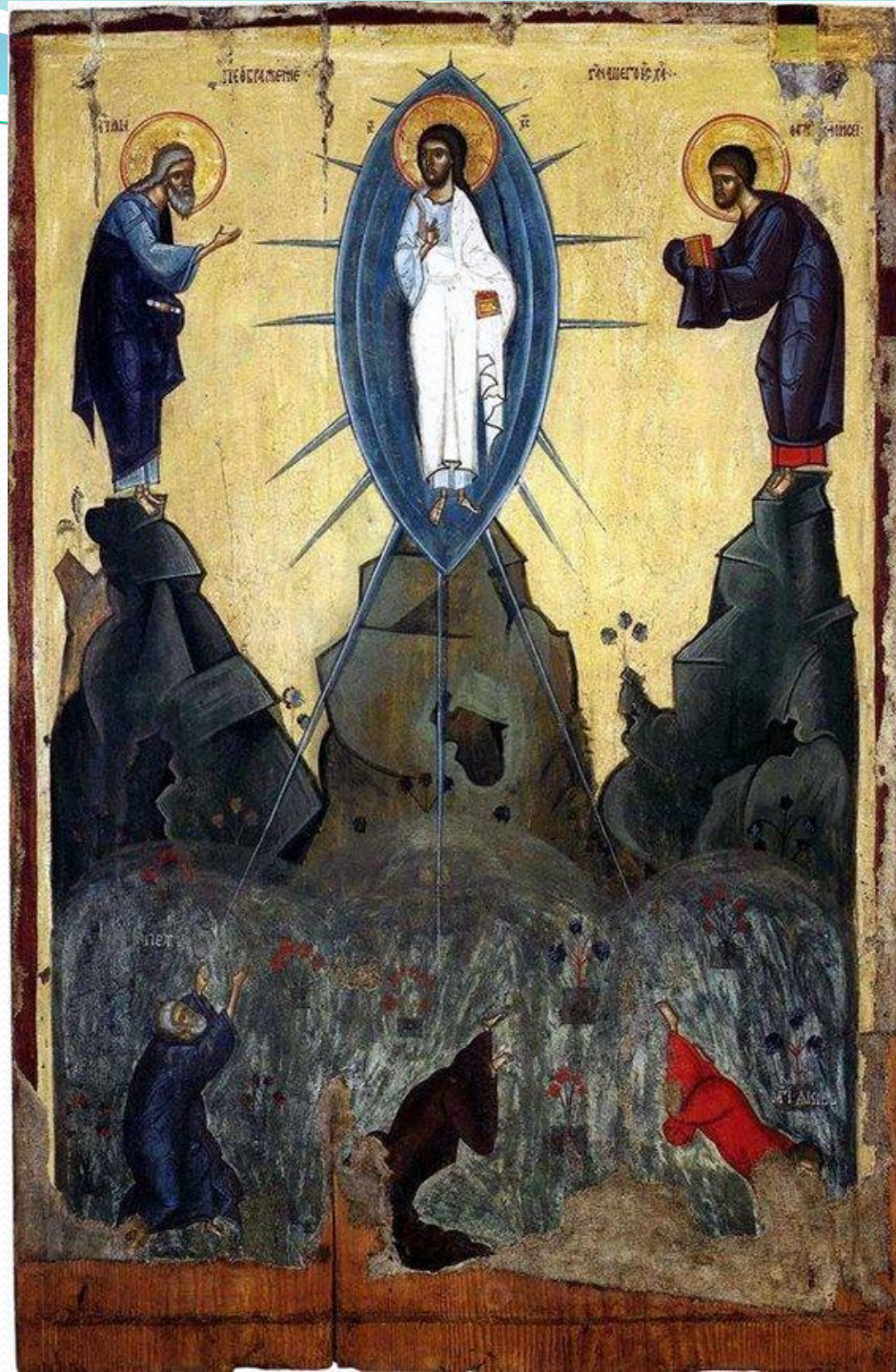

- ❖ Пурпуровий, це царська гідність святих.
- ❖ Синій - коли в еліпсі, це небесне царство.
- ❖ Коли не в еліпсі, земне життя, невинність.

- ❖ зелений колір – це скромність (humility and plainness).
- ❖ Чорний це смерть.
- ❖ Червоний це мучеництво (martyrdom).
- ❖ Білий – нове життя, чистоту та воскресіння.

➤ Преображення
15-те ст.

- ❖ Протягом років, візантійський стиль міняється в Україні.
- ❖ Суворі обличчя грецьких ікон, українські іконописи перемінюють на більш лагідні та ласкаві, з теплими та лагідними виразами.
- ❖ Обличчя теж ставали більш індивідуальні, навіть із зображенням виразу та емоції.
- ❖ Рихи стали лекшими.
- ❖ Навіть знаходяться тінювання (shadowing).

- Король Ягайло на колінах перед Дівою Марією. 1418 р.

